

Laukaan teknisten tukipalveluiden yhtiöittäminen ja liiketoimintakauppa

Tekninen lautakunta 19.11.2024 § 114
344/00.01.00.02/2024

Päätösehdotus Tekninen lautakunta esittää kunnanhallitukselle, että kunnanhallitus esittää valtuustolle, että

1. kunta siirtää teknisiä tukipalveluita koskevat kunnan ja kolmannen osapuolen sopimukset sekä sitoumukset Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:lle 1.4.2025 alkaen
2. kunta siirtää teknisten tukipalveluiden henkilöstön 1.4.2025 alkaen liikkeen luovutuksen periaattein. Henkilöstön siirrosta on laadittu liitteenä oleva erillinen henkilöstön siirtosopimus, jota noudatetaan siirron yhteydessä
3. kunta sijoittaa yhtiön omaksi pääomaksi 1,0 miljoonaa euroa sijoitetun vapaan pääoman rahastoon rahana
4. vuoden 2025 talousarvion investointiohjelmaan lisätään 1,0 miljoonaa euroa Laukaan tekniset tukipalvelut oy:n osakkeiden merkintää varten, vastaava määrä lainakannan lisäykseksi ja satunnaisesti tuloksi tuloslaskelmaan 1,16 miljoonaa euroa
5. liiketoimintakaupan rahoittamiseksi kunta myöntää yhtiölle 1,16 miljoonan euron antolainan päätösluonnoksen liitteenä olevan velkakirjan mukaisesti. Kunnanvaltuusto valtuuttaa kunnanhallituksen tekemään velkakirjan mukaisiin lainaehtoihin muutoksia.

Päätös Päätösehdotuksen jokainen kohta hyväksyttiin.

Selostus

Taustaa

Laukaan kunnanvaltuusto tunnisti tarpeen talouden tasapainottamiselle ennen vuoden 2022 tilinpäätöksen laatimista ja päätti (KV 5.12.2022 § 53) käynnistää talouden tasapainottamisohjelman laatimisen.

Valtuuston valtuutuksen perusteella kunnanhallitus nimesi 16.1.2023 § 18 talouden tasapainottamisen ohjausryhmän, johon kuului edustus jokaisesta valtuustoryhmästä sekä valtuuston puheenjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja, talous- ja henkilöstöjohtaja ja henkilöstön edustaja. Ryhmä ohjasi talouden tasapainottamisohjelman valmistelua. Valmistelussa konsulttina oli FCG Oy, joka toimeenpani ohjausryhmän linjauksia ohjelman valmistelussa yhteistyössä viranhaltijoiden kanssa sekä toi kokemusta ja vertailutietoa muiden kuntien talousasioista.

Talouden tasapainottamisen ohjausryhmä julkaisi esityksensä talouden tasapainottamisohjelmaksi 25.8.2023, minkä jälkeen henkilöstöllä ja kuntalaisilla oli mahdollisuus antaa kommenttejaan esitykseen ennen päätöksentekoa. Kunnanhallitus käsitteli ohjelmaa 18.9.2023 § 225 ja esitti sitä valtuustolle hyväksyttäväksi vähäisin muutoksin. Valtuusto hyväksyi tasapainottamisohjelman vähäisin muutoksin 25.9.2023 § 37.

Selvitystävaihe

Osana tasapainottamisohjelman kokonaisuutta on vuoden 2024 talousarviossa päätetty teknisten tukipalveluiden yhtiöittämisselvityksestä. Kunnanjohtajan viranhaltijapäätöksellä (50/00.01.01.04/2024) selvitystyötä varten perustettiin 10 hengen ohjausryhmä, johon kuuluu selvityksen alaisten palveluiden palvelualuejohtajat (2) ja –päälliköt (3), ammattijärjestöjen henkilöstöedustajat (2), teknisen lautakunnan edustajat (2) sekä selvitystyön asiantuntija. Ohjausryhmä on kokoontunut 10 kertaa. Yhtiöittämisen selvitystyö on kohdistunut kiinteistöhoidon ja –huollon, katualueiden ylläpidon, puistojen ja yleisten alueiden hoidon, kiinteistöjen kunnossapidon, puhtauspalveluiden, liikuntapaikkojen hoidon sekä vahtimestaripalveluiden tuottamiseen.

Ohjausryhmätyöskentelyn sekä selvitystyön tueksi Laukaan kunta on hankkinut Lecklé Oy:ltä yhtiöittämisjärjestelyihin liittyvää lainopillista asiantuntijatyötä. Lecklén laatimaa aineistoa on hyödynnetty päätöksenteon edetessä.

Yhtiöittämiseen liittyvän taloudellisen tarkastelun varmistamiseksi on kunta hankkinut Suomen Yrityskehitys Oy:ltä valmistelutyön liiketoimintasiirtoon liiketoiminnan ja hallitustyön näkökulmasta. Työn tavoitteena on ollut valmistella palveluyhtiön aloitus niin, että sille on mahdollista saada toimiva hallitus sekä realistinen näkemys, miten keskipitkällä tähtäyksellä on mahdollista saavuttaa tavoitellut 20% säästöt toimintakuluissa ja että yhtiöllä olisi hyväksyttävissä oleva tulos- ja tase- ja rahoituslaskelma. Lisäksi tavoitteena on ollut luoda yhtiölle käsitys, mitä toimia pitää toteuttaa liiketoimintasiirron aikaansaamiseksi ja että yhtiöllä olisi mahdollisimman hyvät edellytykset saada tarvitsemansa hallitus.

Leckle Oy:n tekemässä organisaatiomuotoselvityksessä on listattu nykyisen toimintatavan, kunnallisen liikelaitoksen sekä osakeyhtiön vahvuuksia ja heikkouksia. Verrattaessa nykyistä toimintamallia kunnalliseen liikelaitokseen toimintamallin muutoksella saataisiin vain vähän uudistuksia käytännön toimintaan, sillä kunnallinen liikelaitos on juridinen ja taloudellinen osa peruskuntaa. Teknisten tukipalveluiden yhtiöittämisellä tavoitellaan toiminnan kehittämistä siten, että kunnan omaisuuden ylläpito jatkuu laadukkaana, kohtuuhintaisesti. Yhtiöittämisratkaisulla tavoiteltavia hyötyjä nykymalliin verrattuna ovat:

1. selkeämpi omaisuuden eriytyminen
2. toiminnan aito kustannustason määrittävyys ja kustannusvastaava hinnoittelu
3. oman tulostavoitteellisen yksikön perustaminen
4. tukipalvelukulujen eriyttäminen kunnan tilinpäätöksestä
5. joustavampi päätöksenteko ja liikkeenjohto
6. nopeampi reagointimahdollisuus tuotannollisiin muutostarpeisiin
7. ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuden turvaaminen.

Huomionarvoista on myös se, että osakeyhtiömuotoinen tukipalvelutoiminta on olennaisesti yleistynyt. Perustettava yhtiö toimii Laukaan kunnan ohjauksessa 100 - prosenttisesti kunnan omistamana tytäryhtiönä. Kunnan nimeämä yhtiön hallitus tekee keskeiset päätökset liittyen palvelusisältöön sekä yhtiön toimintaan ja talouteen.

Yhtiön perustamisvaihe

Teknisen lautakunnan sekä kunnanhallituksen esityksestä valtuusto (KV 10.6.2024 §22) hyväksyi Laukaan kunnan tukipalveluyhtiön perustamisen sekä perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksen. Kunnan sataprosenttisesti omistaman yhtiön nimeksi valittiin Laukaan tekniset tukipalvelut Oy. Yhtiölle etsitään asiantuntijahallitusta, mutta sen toiminnan käynnistämiseksi on ollut tarkoituksenmukaista nimetä väliaikainen hallitus, jotta yhtiön hallinnollisia prosesseja voidaan valmistella. Toimitusjohtajan rekrytointia valmistellaan. Yhtiö on rekisteröity Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin 29.10.2024.

Yhteistoiminta ja henkilöstö

Työnantajan ja henkilöstön välisen yhteistoiminnan edistämiseksi sovelletaan lakia työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella (13.4.2007/449). Liikkeenluovutusta koskien on aloitettu yhteistoimintaneuvottelut 4.10.2024 henkilöstön edustajien ja kunnan välillä, jotka saatettiin päätökseen 4.11.2024. Aiemmissa, syksyllä 2023 käydyissä neuvotteluissa, on todettu liikkeen luovutukseen johtavan palvelujen uudelleen järjestämiseen. Palvelutoiminnan siirtyessä yhtiön palvelukseen siirtyisi noin 70 työntekijää Laukaan kunnan palveluksesta liikkeen luovutuksena. Henkilöstöinfotilaisuuksia on järjestetty vuoden 2024 aikana 5 kertaa. Tilaisuuksissa on vastattu henkilöstön esittämiin kysymyksiin sekä huolehdittu siitä, että henkilöstöllä olisi ajantasainen tieto prosessin aikataulusta sekä henkilöstövaikutuksista. Henkilöstön asemaa, henkilöstöetuja sekä muita lainmukaisia asioita on käsitelty yhteistoiminnallisissa henkilöstöinfotilaisuuksissa ja eri ohjausryhmien kokouksissa. Tieto on ollut saatavilla julkisista muistioista, jotka on jaettu henkilöstölle sekä sähköpostilla, että kunnan intraverkon välityksellä.

Työsuhteessa oleva henkilöstö siirtyy vanhoina työntekijöinä. Työsuhteen ehdot säilyvät entisinä. Työsuhteisiin liittyvistä vastuista (kuten lomapalkkavelka) on sovittava osapuolten välillä. Eläkevastuista on sovittavan kunnan ja osakeyhtiön kesken etenkin, jos siirtyvillä työntekijöillä on lisäeläkkeitä. Yhtiöittäminen ei vapauta kuntaa aiemmista eläkevastuista, vaan niistä on sovittava kunnan ja osakeyhtiön kesken. Mahdollisten virkasuhteisten henkilöiden osalta siirron vaikutuksia tulee tarkastella erikseen virkasuhteisiin sovellettavan lain mukaisesti. Henkilöstön siirtymisestä on laadittu henkilöstönsiirtosopimus kunnan ja yhtiön välille.

Taloudellinen tarkastelu

Yhtiölle siirrettävä omaisuus käsittää kaiken sen omaisuuden, joka on omaisuusinventoinnissa katsottu teknisten tukipalveluiden tuottamiseen liittyväksi. Omaisuuden arvonmääritys on toteutettu käypään arvoon perustuen. Näin ollen yhtiön perustamisen ja liiketoimintakaupan yhteydessä syntyy kunnan tilinpäätökseen satunnaista tuloa noin 1,16 miljoonaa euroa, joka kirjataan kunnan kertyneet yli-/alijäämä tilille. Satunnaisen tulon määrä täsmentyy vasta kaupan yhteydessä, kun tiedetään siirtyvän omaisuuden tarkka kirjanpitoarvo 31.3.2025 kunnan taseessa. Kuntakonsernin yli-/alijäämiin järjestely ei vaikuta, sillä konsernitilinpäätöksessä sisäiset erät eliminoidaan.

Omaisuuden siirto yhtiölle toteutetaan liiketoimintakaupalla (1,16 milj. euroa). Lisäksi kunta sijoittaa perustettavaan yhtiöön 1,0 milj. euroa sijoitetun vapaan pääoman rahastoon riittävän käyttöpääoman turvaamiseksi.

Yhtiö rahoittaa liiketoimintakaupan kunnan myöntämällä antolainalla, jonka velkakirja on päätösluonnos. Rahoituksen järjestäminen kunnan myöntämällä antolainalla on perusteltua, jotta kuntakonsernin rahoituskustannukset voidaan pitää mahdollisimman alhaisina ja kuntakonsernin rahoitusta voidaan johtaa kokonaisuutena. Kunta antaa 1,16 miljoonan euron kertalyhenteisen lainan viiden vuoden laina-ajalla. Antolainan korko on määritetty viiden vuoden kiinteä korko,

sisältäen 1,0% marginaalin. Indikaatiivinen korkotaso on 15.11.2024 3,19 %, sisältäen marginaalin. Vuotuisen korkotulojen taso lainasta tällä hetkellä olisi 37.130 euroa/vuosi.

Antolaina ei ole suuruudeltaan sellainen, että se vaarantaisi kunnan kyvyn vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Lainan vakuutena on yhtiölle liiketoimintakaupassa siirtyvä käyttöomaisuus, jolloin lainan antamiseen ei liity merkittävää taloudellista riskiä.

Yhtiöittämisellä ei ole merkittäviä veroseuraamuksia, sillä kunta ei ole liiketoimintakaupasta verovelvollinen. Kunnalle ei muodostu kaupasta veronalaista voittoa. Verovapaus edellyttää kunnalta liiketoiminnan harjoittamista ainoastaan oman kunnan alueella. Varainsiirtoveroa ei makseta koska kaupassa ei siirry kiinteistöjä, rakennuksia tai arvopapereita. Liiketoimintakauppa jää arvonlisäverotuksen ulkopuolelle, kun osakeyhtiö ryhtyy käyttämään luovutettuja tavaroita tai palveluita vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen. Muita verovaikutuksia yhtiöittämisessä on se, että osakeyhtiöt suorittaa veroa verotettavasta tuloksestaan kulloinkin voimassa olevan yhteisöverokannan mukaisesti. Tällä hetkellä yhteisöverokanta on 20 %. Valtion tilittää kunnalle 24 % yhteisöveron tuotosta vuonna 2025.

Yhtiön taloushallinnon ja palkanlaskentapalvelut lähtökohtaisesti ulkoistetaan ulkopuoliselle palveluntarjoajalle. Muut tukipalvelut, kuten ICT- ja tilapalvelut yhtiö hankkii kunnalta erikseen tehtävien kunnan ja yhtiön välisten sopimusten mukaisesti.

Laukaan tekniset tukipalvelut Oy liitetään kunnan konsernitiliin ja sisäiseen pankkiin. Lisäksi yhtiön hallitukseen nimetään controller, jonka tehtävänä on ylläpitää tytäryhteisön ja kunnan välistä tiedonkulkua. Näihin toimiin toimivalta on hallintosäännön mukaan viranhaltijoilla.

Kunta omistaa yhtiön osakkeista 100 % ja yhtiö toimii ns. in house yhtiönä. Tämä tarkoittaa sitä, että kunta yhtiön omistajana voi myöntää yhtiölle omavelkaisia takauksia ja tarvittaessa pääomittaa yhtiötä erilaisilla rahoitusinstrumenteilla.

Oheisliitteinä on Lecklé Oy:n selvitysraportti sekä Suomen Yrityskehitys Oy:n esitys yhtiöittämisestä vaikutuksista tukipalveluyhtiön ja kunnan talouteen. Pääösliitteinä on sopimus henkilöstön siirrosta, liiketoimintakauppasopimuksen luonnos ja velkakirja.

Laukaan kunta omistaa yhtiön osakkeista 100 %, joten se on kuntakonserniin kuuluva tytäryhteisö. Hallintosäännön mukaisesti tytäryhteisöjen myynnistä, lakkauttamisesta tai perustamisesta päättää kunnanvaltuusto.

Taloudelliset mahdollisuudet ja riskit

Valtuusto on talouden tasapainottamisohjelmassa tavoitellut teknisten tukipalvelujen yhtiöittämisellä 1,1 miljoonan euron pysyviä säästöjä kuntatalouteen. Säästöjen on tavoiteltu toteutuvan vaiheittain vuosien 2025-2026 aikana. Säästötavoite asetettiin suhteessa vuoden 2022 kustannuksiin. Teknisten tukipalvelujen kustannustaso vuonna 2022 oli 6,7 miljoonaa euroa. Teknisiin tukipalveluihin on tehty säästöjä jo vuosien 2023-2024 aikana. Vuoden 2024 tilinpäätösennusteen mukaan teknisten tukipalveluiden kustannukset ovat 6,5 miljoonaa euroa. Palkkojen ja muiden kustannusten nousu huomioiden säästöjä on tehty vuoteen 2024 mennessä noin 800.000 euroa verrattuna vuoden 2022 tasoon.

Tasapainottamisohjelman mukainen euromääräinen säästötavoite teknisissä tukipalveluissa vuodelle 2025 on 530.000 euroa. Kustannustasojen nousu huomioiden

Laukaan tekniset tukipalvelun oy:n laskutus kunnalta ja sen myötä liikevaihto sekä tavoiteltu kustannustaso tulisi olla noin 6,2 miljoonaa euroa ensimmäisenä toimintavuonnaan.

Yhtiön kustannustasoon vaikuttavat siirtyvän palvelutoiminnan lisäksi yhtiön hallinnosta syntyvät uudet kustannukset, kunnan antolainasta tulevat korkokulut sekä siirtävästä omaisuudesta syntyvät poistot. Näiden erien arvioidaan nostavan yhtiön kustannuksia noin 370.000 euroa vuodessa.

Ilman säästötoimia yhtiön kustannustaso kehittyisi noin 7,1 miljoonaan euroon vuodelle 2025. Arvio sisältää edellä mainitut yhtiölle muodostuvat uudet kustannuserät sekä arvion 3,7 prosentin kustannustason noususta, joka muodostuu palkkojen ja muiden kustannusten noususta. Jotta tasapainottamisohjelman mukainen kustannustaso toteutuu, tulee yhtiön tosiasiasa säästää 0,9 miljoonaa euroa ensimmäisenä toimintavuonnaan, jotta se pääsee kunnan määrittämään hintatasoon eikä tee tappiota. Säästötarve on yli 10 % palvelutuotannon kustannustasosta.

Yhtiömuotoinen toiminta mahdollistaa kuntaa joustavamman organisoitumisen ja palvelutuotannon toimintamallin, minkä avulla odotetaan syntyvät osa tavoitellusta säästöstä. Suurin osa säästöstä on kuitenkin toteutettava teknisten tukipalveluiden palvelutasoa laskemalla, mikä on kunnan vastuulla palvelujen tilaajana. Kunnan on siis sopeutettava yhtiöltä tilaamansa palvelut oman talousarvionsa mukaisiin määrärahoihin, jotta kunnan talousarvio toteutuu ja vastaavasti yhtiön on sopeutettava omat kustannuksensa kunnan tekemään tilaukseen nähden, jotta sen talous pysyy tasapainossa.

Esityksen mukainen 1,0 miljoonan euron sijoitus yhtiön vapaaseen pääomaan mahdollistaa sen, että yhtiö kestää toiminnan käynnistysvaiheessa pieniä taloudellisia tappioita. Säästötavoitteen mittaluokka huomioiden sen on kuitenkin kyettävä sopeuttamaan toimintaansa nopeasti, jotta se ei menetä omia pääomiaan ensimmäisten toimintavuosien aikana.

Vuoden 2025 alussa toteutuva TE-uudistus vaikuttaa myös teknisten tukipalveluiden tuotantoon. Tekniset tukipalvelut ja erityisesti liikuntapaikkojen hoito on hyödyntänyt palkkatukityöllistettyjä osana palvelutuotantoa. TE-uudistuksen myötä palkkatukityöllistäminen käytännössä loppuu, mikä vaikuttaa käytettävissä olevaan työvoimaan. Liikuntapaikkojen hoidosta vähenee noin yhdeksän henkilötyövuoden työpanos palkkatukityöllistämisen loppuessa. Työpanoksen vähenemistä tai korvaamista ei ole huomioitu yhtiöittämisestä liittyvässä siirtyvän talouden laskennassa, koska muutos ei aiheudu yhtiöittämisestä vaan TE-uudistuksesta. Kunnan tulee kuitenkin ottaa huomioon TE-uudistuksen vaikutukset palvelutuotantoon tarvittaessa talousarvion määrärahoissa.

Kunnan omistamat sotekiinteistöt tulee lakisääteisesti yhtiöittää vuoden 2025 loppuun mennessä, koska kunta ei saa toimia hyvinvointialueen vuokranantajana vaan vuokranantajan tulee olla markkinaehtoinen toimija. Kunta tai kunnan in-house yhtiö ei välttämättä voi tuottaa markkinaehtoiselle sotekiinteistöyhtiölle teknisiä tukipalveluita, jotta markkinaehtoisuuden ehto edelleen täyttyy. Tämä muodostaa riskin siitä, että Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n liiketoiminnan volyyymi voi pienentyä vuoden 2026 alussa, jos sotekiinteistöjen tukipalveluiden tuotannosta joudutaan luopumaan.

Laukaan Vuokrakodit Oy:n kiinteistönhoidon voimassa oleva palvelusopimus on päättymässä vuoden 2025 lopussa. Kunta on antamassa Laukaan Vuokrakodit Oy:lle ja

Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:lle talousarviossa omistajaohjausta, jonka mukaan yhtiöiden tulee tarkastella löytyykö Laukaan Vuokrakodit Oy:n kiinteistönhoidon tuottamisesta molemmille osapuolille taloudellisesti järkevä konsernin sisäinen ratkaisu. Tämä muodostaa mahdollisuuden Laukaan tekniset tukipalvelut Oy:n liiketoiminnan volyymin kasvattamiselle vuoden 2026 alusta lukien.

Esittelijä Tekninen johtaja Janne Laiho

Valmistelija tekninen johtaja Janne Laiho, p. 050 347 5247
erityisasiantuntija Jani Veikkolainen, p. 0400 345 735

- 1 **Liiketoiminnan kauppakirja, luonnos**
- 2 Henkilöstön siirtosopimus, luonnos
- 4 Kunta-yhtiö, velkakirja, luonnos